

Pozadina ove faze: Promicanje sposobnosti moralne prosudbe je važan cilj obrazovanja, ali ne može se ograničiti na samo propagiranje moralnih principa. Ono što je potrebno je promjena perspektive, sposobnost promišljanja o moralnim principima i sposobnost diskutiranja o vlastitom stajalištu.

Ciljevi

Nakon završetka ove faze učenici bi trebali:

- ✓ biti sposobni donositi sveobuhvatne vrijednosne prosudbe (u vezi s ovim pitanjem) i diskutirati o njima i zastupati ih u sučeljavanju s drugim mišljenjima.

Sadržaj

- ✓ Etički principi i kriteriji, osobito ljudska prava
- ✓ Osobna i empatička promjena perspektive
- ✓ Formiranje vlastite prosudbe i diskutiranje o vlastitom stavu

Metode

- ✓ Promjena perspektive
- ✓ Vježbe za povezivanje općih etičkih principa s temom i njihovo konkretiziranje
- ✓ Vježbe za prezentiranje, opravdavanje i razgovor o vlastitom stavu i prosudbi

Prijelaz iz Faze 3:

Podsjetite učenike da su prošli put imali susret s gostom u kojem su naučili više o iskustvima i situaciji izbjeglica. Ako smo u mogućnosti usvojiti perspektivu drugih ljudi putem susreta, možemo bolje odgovoriti na pitanje što ljudi trebaju i koja su njihova prava. Sada je pitanje koja su legitimna prava tih ljudi i kako možemo dobro živjeti zajedno.

KORAK #1

Promjena perspektive: što ako...?

---

1 Zamolite učenike da prvo sami za sebe razmisle (Pitanja → [vježbenica za učenike](#)):

- ✓ Zamisli da sam ja pobjegao ovdje iz druge države: Što bi meni bilo osobito važno? Što bi mi bilo potrebno kako bih sigurno stigao/la u svoju novu domovinu, kako bih bio/la u mogućnosti doprinijeti svom novom društvu i kako bih dobro živio/jela zajedno s ljudima ovdje?
  - ✓ Što bih kao izbjeglica želio/ljela: Na što bih imao/la pravo, polagao/la zahtjev?
-

2 Zamolite učenike da nakon osobnog promišljanja formiraju grupe.

U grupama, učenici trebaju razgovarati na temelju osobnog promišljanja te zajedno napraviti predložak „Povelje prava izbjeglica“ (flipchart ploča, PowerPoint, itd.). Mogu ili napraviti jednostavnu, pisanu listu prava ili prava prikazati grafički/simbolički (ovisno o raspoloživom vremenu).

---

3 Svaka će grupa onda predstaviti svoju povelju i objasniti zašto su uključili ta prava te što pod njima misle. Ako je bilo razlika u mišljenjima unutar grupe, trebaju se navesti.

---

4 Kratak osvrt:

- ✓ Što primjećujemo?
- ✓ Postoji li nešto (npr. određeno pravo) koje je nama svima osobito važno?
- ✓ Postoje li različite točke gledišta? Na primjer, netko se može ne slagati po pitanju toga postoji li određeno pravo zapravo ili koliko je neko pravo obuhvatno shvaćeno.
- ✓ Čuli smo što sami izbjeglice smatraju da im je važno. Slaže li se to s onim što smo mi formulirali kao temeljna prava izbjeglica?

KORAK #2

Koja osnovna prava imaju izbjeglice?

U ovom koraku možete izabrati između različitih videozapisa u kojima su temeljna prava izbjeglica tematski prezentirana.

[Ted Talk s David Miliband](#) (predsjednik International Rescue Committee (Međunarodnog spasilačkog odbora)) nudi puno za razmišljanje i razgovor, ali nije uvijek lako pratiti obzirom na dužinu (18 min) i razinu jezika. Dio od 07:10 („Ono što vam danas želim reći“) do 09:00 („tko su žrtve terora“, pljesak) u kojem David Miliband opisuje ‘četiri rješenja’ koja su povezana s pravima (pravom na obrazovanje, pravom na rad, pravom na financijsku potporu, pravom na zaštitu od opasnosti) je osobito zanimljiv za pitanje prava izbjeglica.

Druga dva videozapisa (animacije) su puno kraća i ograničena su na predstavljanje prava sukladno [Geneva Refugee Convention](#), o [Refugee Rights](#).

Ovaj [5-minute video](#) (animacija) načelno objašnjava ljudska prava. Ako izaberete ovaj videozapis, učenici moraju povezati ljudska prava koja vrijede za sva ljudska bića s konkretnom situacijom izbjeglica.

1 Pokažite videozapis i zamolite učenike da obrate pozornost na prava izbjeglica koja se spominju.

---

2 Diskusija: Koja prava izbjeglica su imenovana? kako se prava navedena ovdje vežu uz prava koja su prikupili u koraku 1 (sličnosti/razlike)?

---

3 Ovisno o vremenu i tome kako procjenjujete razinu znanja u svom razredu, također možete pitati (Pitanja → [vježbenica za učenike](#)):

- ✓ U kojoj mjeri (prema vašoj procjeni) su ta prava izbjeglica ostvarena u našoj zemlji? U pogledu čega bi mi (naša zemlja) mogli učiniti više kako bi se ostvarila prava izbjeglica?
- ✓ Koja prava neki u lokalnim zajednicama odbacuju? Što bi moglo biti razlog tom odbacivanju i koliko je to opravdano?
- ✓ Koje vrijednosti ja izražavam kada zagovaram ili odbacujem ta prava izbjeglica?

KORAK #3

IGRANJE ULOGA: KAKO ŽELIMO ŽIVJETI ZAJEDNO?

Situacija: (Situacija → [vježbenica za učenike](#))

1. U gradiću X-City je prije nekoliko tjedana osnovano sklonište za izbjeglice s 400 stanovnika. Mnoge obitelji imaju malu djecu.
2. Čak i prije nego što su se izbjeglice uselile, stvorena je građanska inicijativa („Izbjeglice: Ne s nama!“) koja se strogo protivi skloništu. Ona upozorava na rastući kriminalitet i druge opasnosti od izbjeglica te zahtijeva da X-City vodi veću brigu o svom stanovništvu. U X-City-ju postoje društveni problemi. Ako se ne može spriječiti sklonište za izbjeglice onda se bar građane mora zaštititi od izbjeglica.
3. Istovremeno, grupa volontera pomagača izbjeglicama („Izbjeglice dobrodošli!“) je osnovana za podršku izbjeglicama i promicanje dobrih odnosa između izbjeglica i lokalnog stanovništva. Oni ističu temeljna prava izbjeglica i da svi u X-Cityju imaju korist od života zajedno.
4. Nedavno su se dogodile neke krađe koje su pripisane izbjeglicama. Neki se susjedi žale na buku i otpad iz skloništa i u gradu kruže glasine da se neke izbjeglice ponašaju ‘jako sumnjivo’ te se čine opasnim kad se kreću po gradu. Istovremeno, neke se izbjeglice žale da ih se u dućanima ne poslužuje ili ih se vrijeđa na ulicama. Kažu da je jako teško imati prijateljske kontakte s lokalnim stanovništvom.
5. Gradonačelnik X-Cityja želi spriječiti eskaliranje sukoba te inicira okrugli stol. On poziva: po dva predstavnika inicijative „Izbjeglice: Ne s nama!“, kruga pomagača „Izbjeglice dobrodošli!“, susjedstva skloništa i dvoje izbjeglica. Ključno pitanje okruglog stola: „Kako želimo zajedno živjeti u X-City-ju? Tko ima koja prava i koje obveze? Koje konkretne korake pristajemo poduzeti za naš budući zajednički život?“ Gradonačelnik moderira razgovor. Svi će biti u mogućnosti doprinijeti svojom točkom gledišta, ali neće moći klevetati ili vrijeđati druge sudionike.

Postupak

1

Formirajte 5 grupa:

- ✓ Grupa 1 imenuje osobu koja će igrati ulogu gradonačelnika te savjetuje 'gradonačelnika' prilikom pripreme okruglog stola. Obzirom da je uloga gradonačelnika u okruglom stolu jako zahtjevna, predlažemo da vi sami igrate tu ulogu. U tom slučaju se možete i savjetovati s grupom učenika u vezi toga kako moderirati okrugli stol.
- ✓ Grupe 2-5 („Izbjeglice: Ne s nama!“, „Izbjeglice dobrodošli!“, susjedstvo, izbjeglice) svaka imenuje dva predstavnika za okrugli stol te s njima razgovara o tome koje pozicije i zahtjeve će izložiti na okruglom stolu.

2

Dok se odvija okrugli stol ostali učenici gledaju.

3

Razmišljanje nakon okruglog stola (Pitanja → [vježbenica za učenike](#)):**Promatrači:**

Što smo primijetili? Koju su strategiju sudionici slijedili? Jesu li oni izrazili kakve predrasude ili klevete neke osobe? Koja su prava i obveze izbjeglica i lokalnog stanovništva spomenute? Koje sam argumente smatrao/la uvjerljivima, a koje manje uvjerljivima? Je li postignuto razumijevanje ili su određeni sudionici dominirali? Koji su koncepti za zajednički život u zajednici postali očigledni?

Sudionici okruglog stola:

Sudionici okruglog stola: Kako sam se osjećao/la u svojoj ulozi? Kako sam doživio/jela, ako je bilo potrebno, predstavljati poziciju koju ne dijelim u 'stvarnom životu'? Jesam li bio/la u mogućnosti uvjeriti druge (kako)? Jesam li promijenio/la svoje mišljenje (zašto)? Jesam li zadovoljan/na procesom i rezultatom (ako ne: što nedostaje ili što mi smeta?) Kad bih mogao/la ponovno imati razgovor, kako bih prezentirao/la svoje argumente, kako bih se postavio/la u vezi prezentiranih pitanja?

Poziv na razmišljanje

Objasnite zadatak za razmišljanje ovu faza (Zadatak za razmišljanje →

vježbenica za učenike). Do sljedeće faze molim te:

Zapišite tri najvažnija prava kojih se vi kao izbjeglica u nekoj drugoj zemlji ne biste htjeli odreći ni pod kojim okolnostima.

Fotografirajte predmete/simbole koji predstavljaju ta prava.

SAŽETAK I PRIJELAZ

Zamolite učenike da u nekoliko rečenica objasne što su naučili u ovoj fazi.

Nakon što neki učenici nešto kažu o ovom pitanju možete to sažeti vlastitim riječima (pogledajte ciljeve ove lekcije iznad!).

Potom možete objasniti kako će teći sljedeća faza: *"Sljedeći put bavit ćemo se predrasudama i klevetom." The next time we will deal with prejudices.*"

LET'S GO TO FAZA 5